

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**Міжнародна стратегія
економічного розвитку регіону**

**Международная стратегия
экономического развития региона**

**International Strategy
of Region Economic Development**

Матеріали

VI Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Суми, Україна, 17 березня 2016 року)

Суми
Сумський державний університет
2016

ВЛИВ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Щербаченко В.О., аспірант

Сумський державний університет (Україна)

Забезпечення умов розвитку населення згідно з Концепцією національної безпеки України є одним з її пріоритетних національних напрямків. Результати досліджень, проведених у ряді країн, свідчать, що внутрішня негативна соціально-демографічна ситуація, зокрема, той чи інший режим відтворення населення, кількісний та якісний його склад може стимулювати чи гальмувати виникнення й розвиток внутрішніх і зовнішніх конфліктів, бути каталізатором сепаратистських прагнень частини населення, тобто здійснювати деструктивний вплив на стан безпеки держави навіть за стабільної міжнародної ситуації. Як свідчить досвід, проведення тієї чи іншої соціально-демографічної політики, зокрема, щодо національних меншин, емігрантів та біженців, дозвіл чи заборона використання тих чи інших засобів планування сім'ї тощо можуть бути причиною приходу до влади або відставки урядів, слугувати показником розвитку демократії.

Отже, демографічний чинник є одним із визначальних для забезпечення стабільного й безпечного розвитку держави, а проблеми оптимального демографічного розвитку слід розглядати як першочергові інтереси держави, як фактор і водночас як результат її функціонування. Від демографічних характеристики працездатного населення і показників демографічного розвитку залежить розвиток трудового потенціалу і, як результат, величина сукупного національного доходу.

Розглянемо місце України серед інших країн світу у найбільших міграційних коридорах. Результати наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Найбільші міграційні коридори в світі згідно з даними департаменту ООН з економічних і соціальних питань [1]

№	Країна походження	Країна призначення	Кількість мігрантів, осіб
1	Мексика	США	12189158
2	Україна	Російська федерація	3662722
3	Російська федерація	Україна	3524669
4	Бангладеш	Бутан	3190769
5	Туреччина	Німеччина	2819326
6	Казахстан	Російська федерація	2648316
7	Афганістан	Пакистан	2413395

Економічне значення міграції визначається головним чином тим, що з її допомогою відбувається розподіл трудових ресурсів між районами країни, між містом та селом. Завдяки міграції відмінності в забезпеченні господарства робочою силою на різних територіях можуть бути суттєво згладжені.

Наслідки міграції не однакові для різних країн та їх територіальних підрозділів (табл. 2).

Таблиця 2

Наслідки зовнішньої трудової міграції для України

Сфери прояву	Результати та наслідки міграції	
	Позитивні	Негативні
Економічна	надходження до України додаткової іноземної валюти у формі грошових переказів трудових емігрантів та інвестування коштів в економіку через створення спільних підприємств з іноземними засновниками	втрата Україною найконкуренто-спроможнішої частини власної робочої сили (особливо науковців і фахівців), що призводить до уповільнення темпів науково-технічного прогресу
	забезпечення за рахунок іноземної робочої сили покриття дефіциту фахівців рідкісних професій та кваліфікацій в Україні	втрата Україною іноземної валюти, що вивозиться іммігрантами як власні заощадження
	спонукання продуктивнішої діяльності українських працівників через створення конкуренції з закордонними фахівцями	виникнення тенденції до спаду темпів економічного зростання
Соціальна	надання працездатному населенню можливості реалізувати свої здібності за кордоном, підвищити рівень кваліфікації, поліпшити матеріальне становище	збільшення тиску на національний ринок праці внаслідок створення іноземними громадянами конкуренції місцевій робочій силі
	послаблення потоку безробіття на національний ринок праці, зниження соціальної напруженості в суспільстві	зростання злочинності та соціальної напруженості у суспільстві через міжнаціональні конфлікти
	підвищення соціо-культурних зв'язків між країнами	дискримінація та експлуатація наших громадян з боку місцевих роботодавців
Політична	сприяння інтеграції України до світового ринку праці	виникнення політичних та економічних претензій до України з боку країн-реципієнтів у зв'язку зі збільшенням нелегальної трудової міграції українців

В умовах ринкової економіки та формування ринку праці міграція є засобом активного підтримання територіально-галузевої збалансованості трудового потенціалу в народногосподарському комплексі України. В Україні варто заохочувати притік освічених, кваліфікованих кадрів, які б стали ефективним джерелом доходу і економічного розвитку не тільки країн-донорів, але й для країн приймання іммігрантів. Орієнтуючись на заохочення контрольованої трудової міграції, необхідно передбачити можливу перспективу інтеграції іммігрантів, які залишаються на ПМП, як їх здатність до неї, так і її оптимальну модель, а також комплекс заходів, які б зберігали звичний рівень життя і комфорту, соціально-культурне середовище корінного населення. В іншому випадку, неминучим є зростання конфліктності та екстремізму в суспільстві.

1 Никифорова В.Г. Нелегальна міграція в Україні: проблеми та шляхи скорочення / В.Г.Никифорова, О.Ю. Бережна // Вісник соціально-економічних досліджень, 2014. – Випуск 2 (54). – С. 213-217.